

המציפה

ערוזו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר ההתימה על המצפה

באוסטריא אינגרין:
 רשנה 7. — בתרים
 עתוני שבת 3.50
 לרבע 1.75
 באישכנז:
 רשנה 8. — בתרים
 ביתר הארצות:
 רשנה 9 בתרים — 9.50 פראנק.

מחיר גליון בודד 14 חלר.
 ברכת מיום 60 חלר. הודעת אירוסין כתר.
 זו או זו בראש הגליון שני בתרים
 אין הנחה מהמחיר.

מודעות
 כפי גדל השטח ולפי מקומן.
 דמישנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
 רק שם מקומו החדש, כי גם שם
 מקום בית הדאר הקודם.
 קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918
 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה
 „HAMICPE“ Kraków,
 (כחוק לארץ להוסיף: Oesterreich)
 בע"פ: רחוב סעכאסמיאנא 32

Kraków, 8 Grudnia 1911.

גליון מט

קראקא י"ז כסלו פ' וישלח התרע"ב.

אינו מכיא בסכנה את ההטות בתוך הארץ. אם-כן הלא אפשר היה למוות, כי תוציא מועצת המטלכה את העקבות מן ההחלטה הזאת ותדרוש להביא בשר מארגנטינה עכ"פ כל זמן שאין המקנה אשר בארץ נספיק לצרך יושביה. אך באי-כח העם לא כן ההליטה כי-אם שיכניסו בשר במדה מצומצמת כפי אשר תעריך הממשלה. אבל ראש הממשלה הזאת הגראף שטיירגק הגיד לפני ימים אחדים, כי גם מאה החלטות הפרלמנט לא תועילנה להכניס בשר מארגנטינה, כי אונגרו אינה מרשה. בכל ארץ אחרת לא היה עוד למניסמר בזה מה לעשות בפרלמנט, אבל הפרלמנט שלנו כדאי הוא למניסמרים כאלה. הוא מחליט החלטות להלכה ולא למעשה.

וקרבן הפוליטיקה הזאת הוא העם. הממשלה צריכה להגדיל את הצבא בחוק תקון הצבא, והאונגרים מטאנים לקבל על עצמם עול חדש, ע"כ רוצים להמתיס להם את העול בתשלומים בשרה הכלכלה. הפוליטיקנים האונגרים בלם בעלי אחוזות הם ולצרכם ולטובתם אוסרים הכנסת בשר מן החוק. מתירים את המסחר בתבואות שלא באו לעולם — שכבר דברתי על-אדותיו — ואת הפקעת השער של כל מיני המזון. המזון העסרי הוא הכשר ואצילי אונגרו, שהבח בידם, כופים את אוסטריה לאסור הכנסת בשר מן החוק. הטעם של סכנת טגפה במקנה הוא תואנה מנוכחת, שאין כל צרך לסתרה.

הפוליטיקה האוסטרית הזאת מביאה לא רק רעב בעם, כי-אם גם פשיטת הרגל של המטלכה, כמו שאוביח. לפי בריתות המסחר החדשות משנת 1907, שבהן הורמו מכסי הגבול מכל הסחורות, ירד המסחר החיצוני ירידה נוראה, לפני הבריתות הן היה לאוסטריה, "אקמיכוס" במסחר החיצון במאות מיליונים, כלומר מחיר

בממלכה, שהוא בר קימא ולעשותו לארגן ספרותי מועיל לכל הצבור.

יקרות.

ב.

במאמרי הראשון בגליון מ"ז בארתי את שאלת היקרות באופן תיאורי, כי יש יקרות טבעית ויקרות מלאכותית וברור הרבה, שהתלונות, אשר אנו שומעים בזמן הזה על היקרות, מוסכות על היקרות המלאכותית, ואם נתברר לנו, שהיא יקרות מלאכותית, כלומר שאנשים גרמו אותה, אם-כן הלא יש לנו טענה למטשלה, שהיא תתקן ביד חזקה את אשר קלסלו האנשים הרעים, הצוכרים הון על חשבון הצבור, כי זאת חובתה להציל עשוקים מידי עושקיהם, אך הבארון גאוסטש, שמשל באוסטריה לפני ראש הממשלה הנבחר, הורה תורה חדשה, כי האשמים ביקרות הם הסוחרים המתבזים וגם העם עצמו, שהתרגל כהיי מותרות, ואמנם מוכוזים נוראים אנו, כי למרות יוקר הדירות אין אנו מקטינים את דירותינו, למרות הרמת מחירי הטבק ע"י הממשלה לא הרלנו לקמר ולמרות המחיר הגבוה של הלחם והבשר אין אנו מחלקים מעודותינו לשטים, לחשוך ארוחה אחת.

עתה יודעים אנו איפה אנחנו עומדים. אלה שנאלו עד כה לחכות לתשיעה מן הפרלמנט, בושו וחסרו, כי הפרלמנט של הכחירות הכלליות הוא מוסר כהגן על מתי מעט בעלי האחוזות הגדולות ורק בכדי לפיים קצת את באי-כח העם האמתים החליט הפרלמנט "להלכה" כי בנגוע להבאת בשר מחוק לארץ אין אנו תלויים בדעת אונגרו; כי הכשר המוכא מארגנטינה

הביבליותקה ובית המקרא "עזרא" בקראקא. ועד החכה "עזרא" בקראקא מודיע בזה, כי בית המקרא והביבליותקה יפתחו בליל שבת זה בשעה 6 בבית הקהלה החדש ברחוב הקראקא מספר 45.

"המצפה" לשנה הבאה.

לפי החווה, שעשינו עם ועד ההסתדרות לשפה ולתרבות העברית, נעשה המצפה ארגן ההסתדרות הזאת וכל חברינו העברים בארץ הזאת יעזרו לשכלולו ולתקונו. בזה יהיה ביבלתנו להשביח את עתוננו בתכנו בעזרת סופרים מומחים ומפורסמים ולעשות בו שנויים לטובה, מבלי שנצטרך להרים את המחיר, ולתכלית זאת לא נגדילו בכמותו לע"ע. מתכנתי העיקרית לא נסור.

החובה איפא על כל העברים בכך מקום שהם לעזרנו בקבלת חותמים ובגבית דמי החתימה מידי חותמים מקדם ובזרוז כל בערי מדע וכשרון אמתי להשתתף בעבודת המערכת, כי המצפה יצא מעתה במדה ידועה מרשות היחיד ונכנס לרשות הרבים ועל כל עברי הובה מוסרית, לעזור לקיום השבועון האחד

בכל זאת לי נפתחו שערי הרקיע
 וללבי ההלל גם מבעד הערפל
 אור עולם, אור הדש לא הרל מלהבמיע

והזים הלי ונהיצוץ הקדמון
 הנקבא בלבבי ובסתר מודח,
 עוד יגח וינצוץ עוד יאיר ובער,
 ומרוח החרות ישוב ותלקח...

מרחשון תרע"ב

בודאפסט.

בירת יעקב.

...וואחרי יום כהיר וצה ירדה השמש לפאת-ים,
 ותשק בקרניה את ראשי-האילנות — ותשקע...
 בקצה האפק בצד מערב נראה בעין נחל אדום
 כלול מאש ומדם...
 החמה שלחה את קויה האחרונים, קבלה מן
 האדמה את ברכת-הפרידה, נשקה ונסתלקה...
 צללים כבדים הגיחו מתחת הרים נכוהים, מאחרי
 יערים עבתים, נשתמחו ויתפזרו על פני הארץ...
 האויר התעטף בצעיף כחול — ויהי לילה...
 בתכלת הרקיע מטיילה לאט-לאט הלכנה, פניה
 ההורים והעצובים מפיקים יגון, כאלמנה צעירה ורכה.

ומתוך די ההשג אל רחום לי מנה...
 וכל חפץ לא אמצא במבל הרחבה,
 אך לבבות ולקונן על גלות השכינה...

* * *

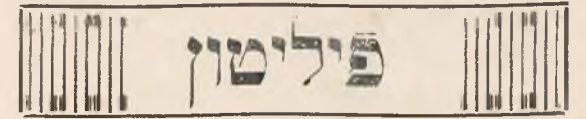
אך לו באתם הקה, הוי ידים עריצים!
 אל "ארץ הזקב" ארץ חפש ודרור, *
 במקום יגרה דור-נאור, דור שכור החיים,
 ששיש לראותי בהתרפקי על האור,

ונוכחתי, כי חמה וערה הרגשתי,
 ולא עוד פחות נפשי הפדואים ירדמו,
 וכי בתהום קבבי ובמתהלות נשמתו,
 קל הניצוצות עוד לא תמו היעטו;

ונוכחתי, אף כי רצצתם ראש קל מאוני,
 הנקתם בהשבה תשוקותי שאיפותי;
 הקטנתם חוג-ראותי ומפיעטו ששון חיי,
 ומסתם בגאון מנבואתי, רגשותי,

גם במחשף הצללים ובחביון האפלה.

(* המשורר כתב שירו זה בהיותו בארצות הברית באמריקה.)

פיריטון

צרי לי אומרים.

מאת י. מ. בוים.

צרי לי אומרים: פקר מתו בי חושי
 ועיני טהו מראות הדרת הבריאה;
 אזני כבר אטמות לקול שירת החיים,
 וגם לבי לא ירגיש שאון הרמוניה;
 חלושה דעמי ואין לי עוד בענועים
 אל פכבי החרה, לשחקים הזכים;
 ולא עוד יצודדו את לפי בקסמיהם
 הבער, תזמיר ותפרחים הרפים;
 כי עוד לא אתאו לכל נאצל בנפש,
 ותדלתי מהבין סוד שיה הנלים;
 גחרב עוקמו, ולא ישוכבו עוד נפשי
 הדשאים הטלולים והרוחות הקלים;
 כי הזקיר לא אדע ערך אור-שמש,

הסחורה. שיצאה מן הארץ. היתה שזה מאות מיליונים יותר ממחיר הסחורה, שהובאה מן החוץ. ומאות המיליונים ההן נשארו בארץ והעשירו את יושביה. ומאז הולך וגדול הפאסיביות במאות מיליונים, כלומר מחיר סחורותינו היוצאות פחותות בערכם ממחיר הסחורות הנכנסות ואנחנו הולכים ומתדלדלים בכל שנה במאות מיליונים. בשנת 1907 היה לנו עוד אקטיביות של 71 מיליונים, בשנת 1908 היה כבר גרעון בסחורה היוצאה 77.6 מיליון ובשנת 1909 עלה הגרעון ליותר מן 342 מיליון וכן יגדל הגרעון משנה לשנה והמיליונים האלו חסרות במדינה ההולכה ומתדלדלה. מפני המכס הגבוה, שנקבע על סחורותינו כחול, ממעטים העמים הזרים לקנות סחורה אצלנו ובתי החרשת ממעטים לעבוד ואין משכרת לפועלים ולפקידים וממילא גם הכנסות הממשלה נגרעות. אוסטרית נשקעת בעול חובות עצום מאד, ערך בספנו יורד בחוץ ומחסור הכסף גורם עלית שעור הרכיב. אך יגדל עול החובות על צוואר העם נראה מחשבון הבאנק האוסטרי-אונגרי. בשנת 1906 היה סכום השמורות של הבאנק הראשי הזה רק 500 מיליונים ובשנה הזאת עלה עד אלף מיליונים. את הגרעון הזה עלינו לכתוב על חשבון המסחר החיצוני ההולך ויורד.

אבל גם על הבלכלה כפנים הארץ מביאות בריתות המסחר קללה רבה מאד. בשנת 1906 עלה הקציר של כל מיני הדגן עד 232 מיליוני כור (מעמערעצענטנער), שלפי השער בשוק היה מחירם 2918 מיליוני כתר. בשנת 1907, אחרי תעריף המכס החדש ע"פ בריתות המסחר, עלה הקציר רק עד 205 כור דגן, כ"ז מיליונים פחות מאשתקד, העולים לת"ק מיליוני כתר, ובסוף הכניסו בעלי האחוות 469 מיליוני כתר יותר מאשתקד, כי נסגרו הגבולים בפני דגן מחוץ. ואת המיליונים האלה שלם העם מכיסו, כלומר בריתות המסחר הרבו את הון בעלי האחוות במיליארד על חשבון העם הרל. והעושה הזה של בעלי האחוות הולך וגדול משנה לשנה. די להזכיר, כי מחיר החטים, שהיה בשנת 1906 7.80 (בעד 50 ק"ג) עלה בשנת 1907 עד 13 כתר.

שטח הגידול אינו מרשה להרכות במספרים, די לעניננו לדעת, שמכס הגבול ממיל בכל שנה על העני שבועיים מס הלחם 17 כתר. והמס הזה אינו יורד לקפת הממשלה, אלא לקפת בעלי האחוות. אין איפא לקוות, שהפרלמנט יעזור את העם מכף עושימו, כי כפרלמנט של הבחירות הכלליות, שנקבע בשנת 1907, מצאו להם האגריים מקום נאמן יותר מאשר בזמן זכות הבחירות המצומצמת. העם זכה בשנה ההיא בזכות פוליטיות רחבות ועמהן בפוליטיקה של רעב ועשק והממשלה עושה כרצון

רצון הבית הזה, כי הוא גם רצון אונגרי. הנחמה האחת בענינו היא לנו היהודים, כי לא רק אורחי הערים נאנחים תחת הפוליטיקה של הימרות. כי-אם גם תשעים ממאה באברים וכל מעמד הפקידים וכל מעמד בעה"מ וכל מתנות הפועלים, שאינם יכולים להשתכר די ספוקם. אך המה, כל המעמדים האלה, כבר מצאו תחבולה להנצל מצרת היקרות. יגיעתי ומצאתי תאמין. הם בתור קונסומנטים התחברו לאגודות והם נלחמים בכחות מאוחדים ומקילים מעט את עול היוקר מעליהם. כמובן על חשבון הסוחרים היהודים ולא על חשבון בעלי האחוות. גם אנו היינו יכולים לפעול הרבה אלו התאחדנו, כל אורחי הערים והיינו מנצחים את מתי מעט האגריים. אך אל מי נדבר? הודע את בני עמנו יודע כמה קשה להם האחרות. רק לאט לאט יתלהבו ובמהרה ידענו כלהב של תבן. ולמלחמה בשדשון האגריים צריכים רצון קשה ככרזל ורק אז הנצחון בטוח.

ר פ א ל פ ע פ ע ר

על המצפה.

העבודה להבא.

יום העברים, אותה הועידה הנהדרה, שזכינו להיות עדיה בימים האחרונים, בודאי יחשב לאחד המאורעות היותר מסוימים בדברי ימי התחיה העברית ככלל וזו של גליציה בפרט. אלו בא רק לערכב את השמנים, ששני העברית בכל מקום שהם, דיו, כן, את ששני העברית ערכב היום ההיסטורי הזה. — עמודי הזרנון היו בוועידת העברים והודו, כי טעו והתורו כגלוי עד כחשם באפשרות תחיה עברית ועל ראותם בעברים רק מנכבי מליצות. הם נתפעו מההיוון הנהדר, שלא פללו ונתיאשו מן הזרנון. עליהם ללמוד מעתה הכל "מבראשית". כי כחר לו עם ישראל דרך אחרת אחרי שנוכח לדעת, כי אין תחיה למחצה, כי אין עם שואף לשוב למולדתו הקדומה כשעה שהוא נושא בפיו את שפת צריו וכי למען הגיע לאותה האהבה הדרושה, להפוך "בשיבת ציון", עלינו להתחיל להשתמש בשפה כזאת המוכרת לנו בלי הרף את עברנו וממריצתנו לשאוף להתחיל את העבר הזה מחדש. נצחון איפא עלינו לראות כיום הזה, יום של עליצות הנפש והתרוממות הרוח, שצריכים לבוא אחריו ימי עבודה, בלי לאות ויגיעה, בלי רפיון ועצלות. כי אמנם רכושנו מסוים, אבל מעמדנו איננו מכוסס למדי. עוד עלינו לשור ולהאבק את איתנים.

עד עכשו נשלחו הבנים לחדרים, לבתי המדרש

ולשיבות והן נשמרו בטהרתם, אבל משעה שנסודו בתי הספר העברים, שרוב חניכיהם מבקרים גם את יתי הספר הכלליים, עבשו התחלנו להביץ את מעמדנו בכל מוראו ומרגיותו, עתה נאבקים שם ויפת או יותר נכון יעקב ועשו ויד עשו על העליונה. הלמודים הכלליים בולעים את התינוק כליל וליהדות לא נשאר כלום. לא עברית, אלא בכואה שלה היא השפה הנשמעת מפי הילדים, המכפרים בים עברים וגם בים כלליים ומעיר אנכי מראש, כי לא את המורים העברים, שרובם בכלם מומחים ומופלים נפשם ממש על הוראה הגונה, הנני רוצה להאשים בזה, אלא רצוני להראות על המעמד, והוא שלא הרי הלמודים בשפה הפולנית כהרי הלמודים העברים חלמדים בעברית. לטובת הראשונים באים שפת הגידול של הילד, השמוש בשפה הזאת בבית וחוץ בית הלמוד והרצינות והתוצאות שלו. וכעברית חסרים כל אלה, מי ששם לב לזה מוכרח להודות, שאין לנו תקוה רבה לגדל מהילדים האלה דור עברים וראוי כהתאם למשא-נפשנו. אבל אין לנו כל סבה להתיאש. עלינו רק לדעת את מצבנו ולתקן למענו תקונים מיוחדים. העצה האחת לפי דעתי היא יצירת בתי-ספר עברים חילוניים, שבהם ישינו ילדינו כל הענינים היהודיים והחיצונים יחד, באופן שלא יצטרך האחד לדחות את השני. בתי הספר האלה ישלימו לנו את הבית העברי, שלפי שעה עוד אינו. כי אל עלינו לשיכוח את התנאי היותר חשוב ועיקר בעבודת תחית השפה והתרבות העברית והוא הלעטת דעת גרעינית ומקורית לילד העברי במדה האפשרית. לכן צריכה כבר להתחיל להמריד את ראשינו שאלת יצירת בתי ספר בינונים עברים, ואם לא, עומדים אנחנו בסכנת, להרוס ביד השניה מה שבנינו באחת. כי כמעט דורך הילד על סף הגימנוזיון כבר הוא אבוד למעננו ואין פלא כי המלחמה בין שם ויפת היא יותר אי-שוה שם מאשר בבתי ספר נמוכים ותכונתנו מוכרתה.

לפני התעודה הענקית הזאת העמיד אותנו יום העברים המניח-יסוד. אם נדע לפתרה יהיה זה אות, כי תאבי ומוכשרי היים אנו, כמו שהחי בן קימא יודע לנצח את כל המכשולים, שהוא פוגע על דרכו וכמלחמתו אין הוא נחלש, אלא הוא הולך וחזק. דעתי היא, כי לא רק בא"י, אלא גם בגולה ופה עוד יותר, מכיון שהתנאים התרבותיים פה רעים הרבה יותר למעננו, הגנו צריכים למכזרי חנוך אדירים, שמהם ירתעו לאחוריהם כל חצי המות הירויים בנו. ואני מאמין, כי יעלה זה כידנו מפני ישאחרת אי-אפשר. לכשנרע ליצור בים תיכונים יהיו לנו לא רק ימים עברים, אלא גם שנים ותקופות עבריות, שנים ותקופות של עבודה תרבותית והנוכית פוריה, שתכשיר לאט

להעביר מעבר השני את הפכים הקטנים ששכח. ופתאום התקדרו השמים בעבים, עננים שחורים כמו את פני הכוכבים הנוצצים... והירח-כאלו התביש — התחבא בין עננים... רוח סערה התעוררה... ונמפי גשם התחילו למפטף — בוכים השמים...

האמלל מניש באפלה כעור, נקשי הוא מגיע לשפת הנחל — והנה מבריקים השמים, ועמוד אש יורד — זהו שרו של עשו...

עומד הוא 'שר-הטבחים' לפני 'יעקב האמלל ובתאבק את...

רגעים קשים וארכים עוברים. ממניב חשך ואפלה... המשפחה רחוקה... והוא בלי חרב וכלי קשת נלחם עם שר האש...

שעה ארכה, בארכה של הגלות נמשכת ומרה היא מאד, עוד מעט ויפל ארצה... יאכרו חושיו...

הוא מרים, כתפלה ובקשה, את עינו למעלה ורואה והנה העננים מתפורים ממעא קמעא, והשחר עולה...

המלאך מתביש; כי הגיעה שעת השירה, והוא עומד ומתאבק... הוא נמלך בדעתו, ומתחיל מבקש סליחה... ובעל כרחו מודה לו על כרבותיו...

בצד מזרח מנצנצה שמש-בקר, ויעקב וכיתו פוסעים פסיעה אחרי פסיעה, ושבים לארץ מוכרתם.

הורונקה. י. אבן — זהב.

מסכיב לה צפים בים התכלת הך צאצאיה הנחמדים, הכבכים, ופניהם כפני יתומים עלובים... רומים בינו על פני התולדה, החולמת חלום נורא, המלא צער ושכרון נפש...

ועל פני הבריאה—הם... תרדמה כבדה נפקה על פני כל היקום, גם היערים העבים עם עצייהם הזקנים, העומדים על ראש הר גלעד ורועשים — נשתהקוו...

ומסכיב רממה... אך על שפת נחל יבק — תנועה ואושה...

יעקב וביתו, ישגלשו מהר הגלעד, עומדים על שפת הנחל — ומנמתם לעבור בו.

גלי-מי-הנחל זורמים ושומפים, משמיעים קול המיה, בלי ראשית וכלי תכלית, ובכל זאת בהרמוניה נעימה ובקצב נכון, זוהי מנגינה אמיתית, שפת הטבע.

על פני הזרם צפים יעקב וביתו, הגלים הזורמים דוחפים בלי חמלה את הנפשות הנקיות והאמללות, כמו חפצו לבלעם חיים, להורידם ולהטביעם במצולות התהום...

נסתתמה המנגינה הנעימה ותסתלק, היא מבלה צורה אחרת...

הנודדים הרלו זרזים הם. הם מכימים אל כל צה, מסתכלים ומתכווננים על כל גל וגל... וצפים על פני הנחל אל החוף השני, הם מזרזים ומתאמצים, מתחזקים ונלחמים עם גלי הזרם...

על שפת הנחל, ויקפץ עוד פעם אל תוך הזרם השוטף

לאט את העם לתעודתו הגדולה. תעודת התנחלו על אדמתו.

אברך — טרנוב.

לשאלת הגולים.

שאלת הגולים היא שאלה חמורה מאד, שכל החברות הגדולות של עמנו כבר מפלו בה והם מרגישים שלא עלתה בידיהן לפתרה כראוי. כמאה אלף נפש מישראל גולות בכל שנה ושנה אל מעבר לים ומציאות בנסיעתן לכד כעשרים מיליון מארק. כמכוס העצום הזה היה עם מסדר יכול לעשות גדולות ואצלנו אובדים הסכומים האלה בכל שנה לריק, כי ע"פ רוב אין הגולים מתקנים את מצבם, אלא עוברים מגישו אל גישו ומלחץ אל לחץ ובניהם אובדים ליהדות. מפני חשיבות הענין דרשו רבים בשנה שעברה, להקהיל קונגרס של כל החברות והמוסדים הגדולים של עמנו לעשות סדרים כפי האפשר בגלות התדירה הזאת. אך ההסתדרות הגדולות יק"א וכ"ח עמדו מנגד וכא הפצו להשתתף. גם גדולי היהודים באמריקה יעצו לחדול, כי יראו מפני קושי חדש בחקי הכניסה לאמריקה, שיבא עקב הקונגרס. הציונים, המרגישים בכל צרה כללית יותר מכל יהודים אחרים, מפלו בשאלה הזאת בקונגרס האחרון, מבלי לתקן מאומה, כי ההסתדרות אחת חסרת אונים היא. הגליון האחרון של ה"איזוראעליטי" עסק בשאלה הזאת באריכות ומסיק מסקנה, כי אמנם אין השאלה ראויה לכא לפני קונגרס, כי עיקר הקושי בשאלה הזאת הוא לחץ היוצאים מרוסיה ולחץ הנכנסים לאמריקה והלחץ מיוסד בחקי הארצות האלו ולפי שבעל כרחו ירון הקונגרס את המצב בארצות ההן שלא בפני ממשלותיהן, עלול הוא להעלות קצף רב ויקלקל תחת לתקן. באמת — כותב בעל המאמר — כבר תקנו שתי ההסתדרות גדולות הרבה בצרת עמנו זאת. יק"א קבעה ועדים בכל עיר חשובה ברוסיה שאליהם יפנו הגולים לקחת עצה, לסדר את דרכם באופן שינצלו מחמסם פקידים דורשי שחר וסוכנים המנצלים ביסי הגולים על הגבול, ויש"א קבעה ועדים בכל עיר, לנחות את הגולים מחנות מחנות אל מערב אמריקה, למקומות שאין היהודים יושבים בהם עוד צפופים ותנאי החיים והפרנסה קלים יותר מאשר בגישות הגדולות אשר כערי מרח אמריקה. יותר אי-אפשר לעשות לעת עתה. אלא שעל ההסתדרות האחרות לתת ידן עם שתי אלה, לעזרה בעבודתן הקשה, לשבכל את הועדים האלה ולהבטיח יותר את הגולים מחמסם עושיקיהם האכזרים ולסדר יותר את הנהלתם למקומות בטוהים. וזה אפשר לעשות בלי קונגרס ובכי רעש וכלי העיר קנאה וקטרונ.

השקל.

ההסתדרות הציונית צועדת, בעצב נולדה ובמשך שנים אחדות נעשתה לגדולה שבכל ההסתדרות היהודיות ומכל סביבותינו נגלות לנו פעולותיה העמוקות של עבודתה. התעוררות הגאווה הלאומית, התרפקות על השפה העברית, הפרחת המושבות בארץ ישראל — אלו הן התוצאות, שנוכל להראות עליהן כגאווה צודקת. אך עוד רחוקים אנחנו ממטרתנו מאד. עודנו מרגישים מה מצער הוא ערך מה שכבר השגנו אם נמוד אותו לפי מאוינו ותקותינו. ובכן תתעורר השאלה, באיזו אמצעים, באיזו דרכים נטהר לצעוד קדימה, אם נברנו על כל יתר ההסתדרות היהודיות, לא היה זה מרוב כספנו; כי ההסתדרות הזקנות ממנו עשירות, הרבה ממנו. זה היה מעוררנו את הרצון הלאומי, יען העמרנו במקום החברות והועדים את העם עצמו, יען הקימונו ההסתדרות לאומית כללית על בסיס דמוקרטי רחב, שאינה מושלת על מבמני זהב לבד, אלא מעוררה את הרגשת הלאום היהודי, מלהיבה את בני הנעורים, גואלה את הנפש היהודית. זה היה יען אין אנו חברה, אלא תנועה, אשר בה זורם הדם היהודי, מזדעזע הלב היהודי, לכן צריכים כל היהודים, אשר דעתם בדתנו, למצוא את האפשרות להסתפק בהסתדרותנו על נקלה, על-כן נקצבה התרומה השנתית של חברינו לסכום הקטן של מארק אחת. אך לדאבוננו ראינו שהקריאה אל העם לא מצאה את חדר המקווה. זה שנים אחרות לא עלה מספר חברינו על מאת אלף משלמי השקל והעמידה הזאת עכבה

אותנו בדרכנו, הרפתה את ידינו, המסה את לבב רבים מהנמשכים אחרינו ולא יכלנו לעשות תושיה, כי הכנסותינו לא הספיקו לכל העבודה הרבה המחכה לנו. מוסד השקל, שהיה יכול להיות לנו למשען ומבטח עוה, יען גם העניי שבועניים יכול לשלם שקל אחד בשנה, נהפך לנו לרועץ. יכול היה להיות לנהר שוטף, מוריס זרם זהב, שהנהגת המפלגה שואבת ממנו במלוא חפנים, ונעשה לאפס נחלים במדבר, המסכה במסכנות, שבכל יום צפויים מימיו להיות לאבוב.

ומאין יבא עזרנו? את הפרינציפיה היסודית של ההסתדרותנו לא נוכל לשנות, עלינו לשמור את הרעיון הדמוקרטי, לשאוף להכניס את הרעה הציונית אל המון העם. לכן נאחו במוסד השקל, שתשלומיו הם הודאה בעיקרי מפלגתנו ולא נרפה ממנו. אך להרבות את ההכנסות של הנהגת המפלגה עלינו להרבות את מספר השוקלים. ועוד טעם אחד יש בזה, המספר הקטן של משלמי השקל חרפה הוא לגדול מגממתנו. ההסתדרותנו גדולה מכל ההסתדרות אשר לעמנו, אבל מה הוא העורף הקטן של מספר החברים לעמת יתרון כמדתנו על מטרותיהן? הן אנחנו קבלנו עלינו לחבר את העם היהודי לאגודה ישלמה ואך נוכל להסתפק במאה אלף חברים בתוך עם של שתי עשרה מיליונים?

לא, עלינו להרבות מספרינו, למען תחזקנה ידינו יגדל כבודנו בעיני אחרים ונכבוש לנו את מקומנו הראוי בתוך עמנו, לכן אין לנו רק קריאה אחת לחברינו כמורה ובמערכ: הלאה, בלי הרף הלאה, התאמצו בלי לאות למשוך אלינו חברים חדשים. מספר השקלים יכפל בשנים הבאות וישלש — זאת היא מטרת תעמולתנו, שעליה עלינו לאמץ כל כחותינו. הועד הפועל מובן לתמוך בעבודה הזאת בכל העולם. והעבודה הראשית תשאיר בידי ועדי המדינות, האגודות ובידי כל יחיד מחברינו אשר רצונם החזק ובה עבודתם יביאו לנו את הנצחון.

השנה הבאה תראנו, כי יש לאל ידנו לחזק בחנו גם מחוץ. לכן בלי אכזר זמן וכלי רפיון ידים עשו תעמולה בעד התרבות השקלים. לפי החלטת הקונגרס העשירי רק לאלו האגודות הזכות לשלוח ציר לקונגרס, אשר קבצו בשתי שנים, מקונגרס לקונגרס, לכל הפחות 400 שקל ומסרון לנו. בעוד אשר עד כה רק בשנת הקונגרס התאמצו האגודות לגבות את כל השקלים, יתאמצו מעתה בכל שנה ושנה, כי גם השנה שאחרי קונגרס תכריע.

התקוה לאחרית טובה לעמנו תתחלף בשמחה לעבודה. כל חברינו ימלאו הכרה, כי בהם עצמם תלוי הדבר אם נצעוד הלאה ונתחזק או נעמוד בדממה וברפיון ידים על מקומנו. הנתיב לעבודה חפשי, ההסתדרות מאוחדה ועליה להראות לכל כאי עולם מה כחה, ואם עד כה רק לאט לאט, צעד אחרי צעד עברה הלאה על רכבה, תפסע מעתה כרעש וכיד רמה!

בני ילדים ובית הנוף מורים.

הרצאת מר הפאל סופרמאן ביום העברים.

מלבד החסרונות, שהזכירו המרצים הקודמים כבה"ם העברים, ישנה עוד סבה אהת, שעל-ידה אין בה"ם מפותחים במדה הגונה ולפעמים גם נהרסים. מיסרי בה"ם, אף שהם חוככי השפה העברית ומכירים בנחיצות חנוך עברי, נגשים אל העבודה כשרם הכשירו את הקרקע, כשרם הפנו להורים את ההברה הזאת. הם מכנים מורים ומכשיחים לו כך וכך ואח"כ הם מאספים תלמידים מכל הבא בידם באופן ששבעים תלמיד ותלמידה מתחלקים לשבע — שמונה כתות מהיותם שונים בגיל וביריעותיהם הקודמות. למנות עוד מורה אין ביד הועד, כי ההכנסה אינה מספיקה אף למלא את הגרעון למשכרת המורה הראשון, ובכן כל כת לומדת רק שעה אחת ביום ושעה אחת אינה מספיקה. אבל גם במקומות, ששם לומדת כל כת שתי שעות ביום (וזכו ברוב בה"ם) הרי הגרעון הולך ומתיבה מיום ליום והועד נלאה להוסיף ולמלא מכיס יחידים עד שביה"ם מוכרח להבטל לדאבון לב הועדים. ועוד: אם נחפוץ לדאוג למצב בה"ם אל לנו לשכוח גם את מצבם הרוחני, הרי לא נבראו בה"ם להקנות לתלמידיהם מעט פפוש עברי, אלא את התורה והיהדות והספרות והדבור העברי, אך רוב התלמידים נכנסים אל בה"ם

בלתי מוכנים בהיותם כבר בני שבע — שמונה שנים ומתחילים עמהם את יסודות הלשון ובשרם יגיעו ללמוד את עיקרי הלמודים הם נכנסים כבר אל הגמנויות או אל החיים הממשיים ונמצא שהם יוצאים בלי הלמוד העיקרי, בלי ספרות עברית ובלי היסטוריה וגם את מעט ידיעות הלשון ישכחו. לתקן את הקלקול אי-אפשר רק ע"י גני ילדים, בהם ילמדו תינוקות מבני 4 שנים ומעלה את הדבור העברי ואת הרוח היהודי ובהכנסם אל ביה"ם אפשר להתחיל בעבודה ממשית ואינם צריכים להתחיל בזה שלחן וזה כסאי, ועוד דבר: המורים רובם בעלי ידיעות רבות והגנות, כי שאבו את ידיעותיהם בספרות הישנה. שכלו בה כל ימי נעוריהם וגם הם מצטיינים בהשכלה כללית רבה. אבל הדור הישן יכלה ומי ימלא את מקום המורים של עכשו? החדשים שיבאו אחרינו לא ישאבו את ידיעותיהם מן המקור ויש לחשוש שהמורים הבאים יהיו מעין אלה שנגלו כבר עכשו, שכל הכנתם לא היתה אלא כספרי למוד חדשים שלמדו מתוכם את השיטה הטבעית כביכול, וכל עם הארץ יתמר להיות מורה עברי (אגודת המורים הנהיגה בחינה למורים, לשמור את ההוראה העברית מפני ידים גסות). צריכים איפא ליסד בית חנוך מורים. אבל מכיון שעכשו אין עוד יד ההסתדרות משיגה לעשות כזאת, לפיכך אציע: א) על ההסתדרות להכין בתחלה את הקרקע במקום שתבוא ליסד שם ביי"ם, כדי שיהיה קיומו בטוח; ב) ליסד גן ילדים אחד למופת, שיעמוד תחת מנהל מומחה ולשלוח שמה צעירים ונעורות, שיתחנכו בעבודת גן ילדים ויקבלו תמיכה בימי התחנכם; ג) לתמוך בידי צעירים בני תורה הרוצים להתחנך בחוראה עברית, את חנוכם ונסיגנם יקבלו בכ"ס העומדים בהשגחת מורים הגונים.

אל הסוחר.

בגליון הקודם התרעם מר "סוחר" על חברת הסוחרים בקראקא שלא בצדק, איני יכול להסכים לדבריו, שיש לנו כבר ההסתדרות הסוחרים עכ"פ בערים גדולות אחדות, לא מינה ולא מקצתה. יש לנו רק חברות סוחרים ולא ההסתדרות. בשם זה אני מבין סוחרים מסודרים, מוכנים ומוזמנים לכל קרבן, לכל עמל ולכל עבודה בשביל הכלל לפי הפרוגרמה של הועד ולא לאחוז תמיד את החבל בשני ראשים ולצאת ידי החובה בתשלומי מעות-חדש וגם זה בדחק, כאלו היה איזו גמילת חסד, ההסתדרות הסוחרים תוכל להברא ביום הסוחרים, שנקבע ליום י"ד בלבוש ואנו מבקשים בזה, שכל סוחר, הרוצה להשתתף בעבודה הזאת ולכא לבונה, יודיע זאת להועד בקראקא או בלבוש, למען יקבל הזמנה, לברוא את הצרך בהסתדרות הוא עבודה של שנים רבות, מקצר רוח ומעבודה קשה של הסוחרים, הרגילים להתחרות זביז וכל אחד ירא מפני תועלתו של חברו, מה שלהפך הוא אצל הפועלים, כמובן, אם יצלה הפצנו לעקור השרש הזה, הפורה ראש ולענה ולשנות התיחסות הסוחרים זלזו ולהכלל, אז תהיה לנו ההסתדרות חזקה כזו של הפועלים. כלנו יודעים שבית החברה צריך טלפון ועיתונים ומעון רחב ידים ועוד ועוד. אבל בשורה הראשונה צריך כסף והמעות הדקות, שמעט החכרים משלמים, אינן מספיקות לכל אלה. — שאלת הקבצנים החוזרים על הפתחים מנקרת במוחנו זה שנים רבות ואי-אפשר בשום אופן לפתור אותה רק בעבודה משותפת עם מועצת הקהלה ומועצת העיר, ולהשגיח על החוק, כמו בערים אחרות, לאסור את הקבצנות ולענוש קשה את העוברים אחרי שיכינו בתחלה כל המוסדים הנחוצים, לדאוג בעד העניים, כי אין תמיה כמו הקבצן, אם נסדר איזו מאות סוחרים לא יצלה הדבר ולא יארבו הימים והכל ישוב לאיתנו, כמו שכבר היה מעשה. אנו צריכים לדרוש זאת ממועצת הקהלה ומועצת העיר ובזאת אנו עוסקים שמואל שפירא, ראש ח' הסוחרים בקראקא.

פיריטון קמין.

גנבות.

לפי דעתי לא צדקנו בתלונתנו על בעלי הכשרון שכתוכנה המקדישים כחם וזשדונם לאחרים.

אחרי עיון רב מצאתי שאין דרך לפתור שאלת היהודים רק בסדה הזאת, שיעברו טובי היהודים להצלת עמים אחרים ואז ישועתנו תבא מאליה.

לא בהפזם תשפטוני רבותי, אל תאמרו: הנה הנה כבר ישמענו את התורה הזאת מפי המתבוללים מאה פעמים עד אשר היתה לנו לזרא. הבה אוכיה לכם צדקתה ואז אחרת תשפטו.

כלל אמתי בידנו מאבותינו: אין צרה באח לעולם אלא בשביל ישראל. בי כהותנו החלשים והמעטים והדהויים ככל מקומות פורנו נוטים שכנינו לגולל עלינו אהריות כל צרה. אינני צריך להרבות בראיות לדברי אלא להזכירכם מעשי הימים האחרונים. היתה איטליה בצרה במלחמה, נחלה ספלה אחרי מפלה והיו נצורים בערי החוף שכבשו ולא יכלו לצאת ולבא ופי החייב? הוי אומר: ישראל, ורוח אנטישמיות לבשה את כל האיטלים, משטמה עזה לכל היהודים. ואנהנו עומדים משתאים ומשתוממים: דגם איטליה בצוררנו? הזאת היא איטליה, שאמרנו עליה, כי היא נהמתנו בכל ארצות גליותינה, כי לא מצאה האנטישמיות קץ לה בתוכה? כן, אותה איטליה, אלא שמפלתה הביאה לידי כך והצדק אתה, כי מדוע לא הסבו היהודים המושלים בכל את הנצחון לצד איטליה? לפני זה היתה טורקיה בצרה גדולה, כל הלאומים מרדו בה. הערבים בתימן, הדרוזים בבשן, האלבנים במערב והיונים בקרטה ופי החייב? הוי אומר: ישראל ורוח אנטישמית התפשטה בכל טורקיה ונתבטאה בכל העתונים. וישראל עומד וחרד: הזאת היא טורקיה, המקלט הנאמן האחד בכל ימי נדודינו? כן, אותה טורקיה, כי מדוע לא דאגו היהודים, שהם כידוע תחת אלקים בארץ, שלא ימרדו העמים ומעלה עליהם הכתוב באלו הם הסיתו את העמים למרוד וכן אמנם כתבו הסופרים הטורקים.

היתה אנגליה בצרה מפני היוקר הגדול ומפני פחד מלהמה עם אשכנז. מי החייב? הוי אומר: ישראל ופגרום רוסי נעשה שם והעם כלה המתו בנעוטי נפשו היהודים, החריב בתיים, בזו רבושם והלק שללם. וישראל עומד ודואג: הזאת נעמי, אם זאת היא אנגליה הגבוהה והרמה במדרגת תרבותה מכל עמי אירופה, הנם עליה עברה הכוס? כן, אותה אנגליה, אלא מדוע לא השכילו היהודים השולמים בכל העולם למנוע את היקרות ואת הסכסוך שבין צרפת ואשכנז? ובן בצרפת, הממשלה גרשה את הנזירים והנזירות הקתוליים ופי החייב אם לא ישראל, שממנו יצאו בימי קדם כל הכנסיה ומוסדיה ועיקריה, האם לא יכלו למנוע את הכנעתם? וככן פגרום רוסי בליאון והתנכלות על הגרים היהודים בפאריז.

באוסטריה ובאונגריה שולטת צרת היקרות יותר מכל הארצות מפני הפוליטיקה הכלכלית הנפתלה ופי החייב אם לא ישראל, הלא הם מצאו תמיד בימי קדם תחבולות נגד הרעב, יוסף בשעתו הציל את כל העולם מן הרעב, את אליהו כלכלו העורבים ופלוגי עשה נסים והאביל מהנה גדול בשתי ככרות להם, האם לא יוכלו גם היום להראות נפלאותיהם? ובכן מות ליהודים, אין עצה רק לכרות להם כל משען להם, לבטל את כל מסחר המתוכים והספרורים וההוננים ובעל כרחם יעשו ככל נפלאותיהם, להציל את הארץ מן היקרות, הלא כן דבר בפירוש אחד מביאי-בה העם בפרלמנט האונגרי, כי רק יהודי פולן "הכוזרים" גרמו את היקרות. ברוסיה התבטאה הדעה הזאת באופן בולט יותר. רוסייה אברה שמה הטוב במלחמתה האחרונה ובהכנעתיה השונות בפוליטיקה. מי זה גנב את השם הטוב של רוסייה הגדולה? הוי אומר: ישראל, ובכן התהילו בודקים בחורים ובסדקים של משרדי אדוקטיים, רופאים וסתם משכילים יהודים, להפש אחרי השם הנכבד והנורא, שנגנב לרוסייה, ואמנם מצאו נגלו הנגכים! בני רחל גונבת התרפים נגבו גם את ישע רוסייה הטוב. פלוגי גרשון בן איציק מתבנה גריגורי איוואנוביטש, פלוגי מרדכי בן חיים — מארק היסימוביטש ופלוגי משה בן נפתלי — מוכשא ניקולאיווויטש, שמות גנובים נתפשו דגנבים! מאה רובל קנס לכל אהר! ולא יעיוו עוד הנכלים לנגוב את שם רוסייה ולהללו בעולם. מה יהודים גנבים יכולים!

כן עשו העמים בימי קדם, פתאם מצאו הבהנים, כי אין יראת ישמים כצאן מרעיתם. מי זה גנב את

יראת השמים מתוך לכות העם? בדקו ומצאו, כי היא נמצאת בתוך היהודים ובכן תפשו את הנגבים ודגום למיתה אם לא אבו להחזיר את יראת השמים הגנובה לידי הבהנים...

בישיבה הזאת נוהגים גם הפולנים והמדיארים בענין בלכלת ארצותם. הם מצאו, כי אין בארצותם מסחר והרשת במדה מספיקה ובהכרה כאו לידי מסקנה, כי נגנבו ופי הנגב אם לא היהודים, שהם לכרם אוהזים בשתי ענפי הפרנסה האלה, ובכן הוציאו פארולה: הוציאו את הגנבה מידי הנגבים והלקוה בין העם. ובן נבראה שיטת חברות הקונסום והמולקות.

מתירא אני, שיבא יום וימצאו הכמי איזה עם, שנגנבה התבונה ממהות בני עמם, ותיכף יחשדו ביהודים, כי הם גנבוה ואם יתפשו הלא ימצאו באמת, כי יש בישראל תבונה יותר מדי, אייכ הם הם הנגבים וירוצו את גלגלותינה, להוציא את גנבתם.

ואין זה לצון, הרי עליכה מעין זו כבר העלילו עלינו. כל הגוים צווחים זה כסה, כי היהודים גנבו את עתונותם, כל העתונים החשובים בכל הלשונות בידי יהודים נמצאים. ולכו צעקו באזניהם: שוטים, וכי מכסכם גנבוה? לבו יסרו לכם עתונים טובים מאלה שבידי היהודים ומיילא יכזר העם את הטוב ויטאם ברע. והם באחד: לא, היהודים גנבו את העתונים ולא רק את העתונים, אלא גם את הספרות ואת התיאטרונים.

ומהו עלילת הדם אם לא תואנה ממין זה. נמצאים בתוך העמים אכזות ואמהות הורגים את ילדיהם, התנים הורגים את בלוחיהם לשם בצע או לשם תאוה גסה ואין עצה אחרת רק לבקש את הגנבה בידי היהודים, הלא אוהבי ילדים הם.

לכן אמרתי אין עצה לפתור שאלת היהודים רק לשמור על העמים שלא תארע להם גנבה, להורות דעה, לתקן מוסרם. כל עוד אנו פזורים בין האומות, עלינו לעמול להוציא את העקמומית שבלבם ומיילא יושב גורלנו בתוכם.

המחטמ.

מכתבים מערי המדינה

קראקא. זה עתה יצאה אל הפעל מחשבת המניה ד"ר יונתן ווארשאור, שהיה ראש הקהלה פה, לקבוע לזכרון חכמת המלך הפולני קאזיסיר הגדול בשעה שהיהודים באים להודות לו על הסדיו, ששעה עמהם, התכנית הבולטת על לוח נחשת היא מעשי ידי האמן היהודי הנריק ה' כ' מ' א' ששעה את העבודה הנם, היא מתארת חבר יהודים וספר מורה כדורעם משתחווים לפני קאזיסיר ומביטים אליו ביראת הכבוד ומלאך השלום מגין עליהם. הלות נקבע בקיר "בית המועצה" הישן בכבר וולניציה.

טישנרוביץ. שאלות שונות מרחפות פה והשאלות כה מסובכות ונפתלות, עד שקשה למעיין לדעת את פתרונו. השאלה האחרונה וההשובה ביותר היא שאלה בתייהספר הכלליים. מהמין הזה יש לנו פה שתי שאלות בלתי תלויות אחת ברעותה. השאלה הראשונה היא כבר ישנה והיא מענינת אך את היהודים הלאמיים, ביהוד את מורי היהודים פה, ע"פ החוק צריך להיות מנהל כתייהספר שייך להם, אשר רוב הילדים, הספקרים את בית הספר, שייכים לה. ובמקום שיש לנו כמה בתייהספר, אשר רוב תלמידיו הם ילדי יהודים, הורשים היהודים בדרך את ההנהלה. אבל בשם כבר ידעתם, שתכלית החקים היא שלא לקיים, החקים ורורים את שלחם והפקידים התיכים עושים את שלחם — וכן גם פה. למרות תביעות היהודים והשתדלותם, עור הרבר פה כלפני שנים, זה לפני שנה היתה לנו פה בגלל השאלה הזאת מישבר גדול בבית-סועצת העיר ואע"פ השאלה הזאת עודנה עומדת ועוד לא הובאה לידי גמר.

השאלה האחרונה והיותר קשה, המענינת עכשו פה את לבבות כל בני העיר בלי הבדל, היא שאלת הבאת כל בתי-הספר שבערים ברשות שלטון המדינה. השאלה הזאת מה היא? לכל עיר גדולה יש ממשלה אוטונומית. זאת אומרת, שיש לה ג"כ כח לבנות בתייהספר ולנסות מורים על השכונות. גם להתנתגת המדינה יש הכח הזה על בתי הספר שבארץ בכלל. אבל בעת האחרונה סאו ההל כל לאום ולאום לדרוש את תביעותיו, נתרבו כמובן בתייהספר כארץ ומיילא רבתה גם ההוצאה — ופתאום ראו אדוני הארץ, שכמעט תם הכסף, שנקצב בשביל בתי הספר. מה לעשות? חשבו וחשבו עד שמצאו אדונים, השיכים גם כמעט לאנטישמיות, מצאו שטוב היה להכיא את כל בתי הספר שבעיר לרשות המדינה ואז לא רק שתחשוך המדינה כסף, אלא הגרל השפעתה ומיילא השפעתם הגרמנית-אנטישמית בעיר. מוכן מאליו, שבני העיר, בלי הבדל דתי וגזעי, אינם מסכימים למחשבה הזאת, כי לא לבר, שאינם הפצים לתת את רכיהם למשלה ממת ידיהם, עודם יראים, פן

יחליפו האדונים האלה אחיב את מורי העיר, בעלי בשרון בסורים אחרים, אשר אינם בעלי בשרון כמוהם... ויותר סכל הלאומים ספרדים היהודים להפריק את זה, כי המה המשלמים יותר מכלם את המסים להחזקת בתי-ההשתלמותם. על-כן... מאספים עכשו כמעט בכל יום כל בני העיר בלי שום תכלית אספות שונות וסוחים בכל כהם נגד הפריקט הזה, הם סקוים עוד לעצור בעוד עת בער הרעה הזאת, אומרים ג"כ לשלוח דפוסציה וינה, בכדי לסחית נגד הדבר הזה, אם העדעור הזה יועיל לנו אי אפשר כאמור עוד עכשו לדעת, העתיד יורנו. אפרים דיפלר.

מחרוב ומרהוק.

ענינים מדיניים, כמו באונגריה נוטים גם באוסטריה מתנגדי הממשלה לשלום, כי הששבים הרגישו, כי הרחיבו ללבב בסרובם וביהוד אחרי שנעשה רצונם, שנתמנו שנים מאהים למניסטרס וככז התנפלו המשכים הרדיקלים על הכניסטר למשפטם וחיפשוהו וגדפוהו והפריעו את דעבודה. על זאת נהמו המשכים המתונים והם רוצים בשלום. העבודה בפרלמנט תתנהג איפא כסדרה ומן השתוככות הרדיקלים אולי יצמח שלום גמור בין אשכנזים ומשכים. — רעש דעירה התפטרות ראש מטה הגנרלים באוסטריה, הגנראד קונראד. הסבה היא סכסוך בינו ובין המניסטר לעניני החוץ הכארוני אהרנאל. המניסטר הזה רוצה בשלום ונאמן לכרית המשולשת ולפיכך לא רצה להעביר צבא עד סמוך לגבול איטליה, שלא להפחיד את איטליה בימי צרתה. וגנרל קונראד בתור המצביא של כל הצבא דחק להסיע חיל גדול לגבול איטליה. הקיסר עמד בצד המניסטר באהבתו את השלום ובאמונתו לבעלת בריתו. ע"כ התפטר קונראד, אבל אומרים, כי גם מצב המניסטר לא איתן הוא, כי דעת יורש הכסא נוטה לצד קונראד. — בשדה המלחמה לא נעשתה הכרעה חשובה. האיטלים הדפו קצת את הטורקים מסביב לערים אל המדבר, אך עוד הטורקים נלחטים בעוז וחוסמים את הדרך בפני איטליה מהכנס אל הארץ פנימה ולריק היתה ימחת איטליה. — רוסייה שלחה הזהרה שניה לפרס בחוצפה גדולה לפגוע בכבוד העם הפרסי, למען לא יקבלו את הזהרה להיות תואנה בידה לכבוש את פרס הצפונית. ואמנם הגדילה רוסייה את הילה בערי פרס והיא עושה שם כמו בתוך שלה. הפרסים נוטלים עליהם להלחם ברוסים ולבלי הכנע, אף שאנגליה מסכימה לרוסייה ומזהירה את פרס להתרפס. הלוקת פרס במזחה. גם טורקיה שולחת הילה לפרס, לשול חלקה בשלל הארץ האלללה. — בהינה נצחה הממשלה וכבשה את הערים הגדולות, שמהן יצאה המרידה. מנהלי המורדים רוצים כבר בשלום ושלחו צידיהם להועד עם באי כה הממשלה לעשות פשר.

שונות, ללשון אספרנטו שכ הרופא היהודי ד"ר זאמנהוף הווארשא, קמה צרה. איזה דקטור ניעסמייאנוב במוסקוא חבר לשון חדשה בשם "איווא" שאומרים עליה, כי היא קלה ונוחה מרספרנטו ועתידה לדחותה, כמו שדחתה לשון אספרנטו את הוולאפיק. — באספת ראשי המאות השחורות בפטרבורג, מרכוב, פורישקוויטש נראף קוניבניצין וניקולסקי פרצה מלחמה ביניהם והכו זאין כאכרים שכורים. מלבד זאת נדון הגראף קוניבניצין למאסר במשך ארבעה חדשים על אשר העדיב את חברו גילולובוב וגם זה נדון בישעור זה. — הבולגרים באיזטופ בטורקיה פוצצו בית תפלה טורקי וורמו בומבה על מסע מסחיב, שפוצצה מרכבה אחת. — רופא שווייצר מתפאר, כי מצא תרופה למחלת הפרטן, הוא מרפא בשיד והנסנות עליו יפה. הוא משער, כי יוכל להשתמש בתרופה הזאת גם למחלת השחפת. אך אין לקשור בזה תקות יותר גדולות מאשר בתרופות שהמציאו אחרים ונשאו מעל. — בלבוב נתפש יהודי סוחר נערוט ושמו אברהם מערמעי. — בוועידת הסוציאליים הרוחנים התרעמו על תאות הישלטון ישל הסוציאליים הפולנים הרוצים למשול על הרוחנים והיהודים כמו הפולנים האזרחים מבלי הכט על חוק השווי של המסלגה העממית הזאת. — הסרבי ניעגוש, אשר ירה כהיכל הפרלמנט דאוסטרי ארבע פעמים על המניסטר למשפטים הוכנברג להימיתו נדון למאסר קשה שבע שנים,

נודע, כי אביו היה שורה שכנר כל ימיו והיה רגיל להשתעשע תמיד בקלות דעת באקרה ובנו קל הדעת התרגל כדרכו. — בליסאבון בירת פורטוגל היתה מלחמה בחינות בין העם ובין הצבא. יד הרוצים במלך באמצע.

האנטישמיות החדשה באיטליה, לפי שנעתונו איטליה נתפרסמו דברי הרוף וגדוף על העם היהודי מפני שהתאוננו העתונים הגדולים אשר ביד יהודים בווינ ובאשכנז על אכזריות איטליה כמריפוליס, הפיסה הנהגת הקהלה ברומא מחאה נגד הרוח האנטישמי החדש והראו על אמנות יהודי איטליה לממשלה ולחילה ואין כל העם היהודי אחראי בעד עתונים בחוץ לארץ, שהם במקרה קנין יהודים, נשיא קהלת ווינ מנחיש את השמועה, שנתפשטה כעתונים, כי ציר איטליה בווינ דרש ממנו לפעול על עתוני היהודים שיהדרכו מהשיטין על איטליה.

פחד פייערשטיין, כסמבור נגמר רין הסטודנט טננבוים, שהיה נאשם, כי קנה לו אקדה להמית את פייערשטיין גבור הבחירות בדוהביטש, כגמר הדין הובר, כי כל האשמה שקר וכל י"ב השופטים הוציאוהו זכאי פה אחד.

היהודים בצבא הרוסי, אע"פ שהבטיחו בימי סטרויפקין, כי הממשלה נוטה להסכים להצעת שונאי ישראל לפסול את היהודים מעבודת הצבא, נודע להפריינד" ממקום נאמן, כי דממשלה תתנגד בדומה להצעה הזאת וזה מטעם פשוט, כי חובת הצבא אינה הביכה ביותר גם על האכרים הרוסים והם לא יראו כזה עלבון היהודים והשפלתם למדרגה נמוכה, אלא אדרבא יתרון והדבר יעיר קצף, אם עשרות אלפי רוסיים, יצטרפו למלא מקום רכבות היהודים בצבא ואולי גם מקום רכבות הטרמרים.

עלילת הדם בקיוב החקירה והדרישה בענין יושצינסקי מסיפה להתנהל כבוד, כל נסינותיהם של קרובי ביילים לדעת, מה הן האשמות שהוטלו עליהם וששמשו יסוד למאסרו — לא הצליחו. מודיעים, כי הושבים לגמור את החקירה בקרוב, ביילים הוא בן חמישים שנה, יש לו אשה וחמישה ילדים, כבית האסורים אין נותנים לו להתראות עם קרוביו, מקודם היו הכל מאזינים, שהמשפט על אדות ביילים יבטל אבל עתה נתרופפה קצת האמונה הזאת, אם ימסר ביילים לדין יגינו עליה מלכר הסופר הידוע ווי קורולנקא, גם עורכי הדין המפורסמים גרוזנברג וברגולין.

מספר היהודים בכל העולם, לפי המספרים האחרונים, שפרסמם העתון החשוב "Nature" עולה מספר היהודים היום בכל העולם לסך 11,817,783 איש, מהם יושבים באירופה 9,942,635 איש, באמריקה — 1,894,409, באסיה — 522,635, באפריקה — 341,867 ובאוסטרליה — 17,106. מספר היהודים ברוסיה עולה ל-5,110,548 איש, באוסטריה — 1,224,899, באונגריה 851,378, באשכנז — 607,842, בטורקיה — 282,277, ברומניה — 238,275, באנגליה — 105,988. מספר היהודים בחולנד מגיע ל-105,988. בצרפת יושבים 100,000 יהודים וכשבעים אלף מהם יושבים בפאריז. באיטליה — 52,115 (לפי הספירה העממית האחרונה). ישונים הם מספרי היהודים ביחס לערי-התבל הגדולות, בישורה הראשונה עומדת ניויורק, שמספר יהודיה 1,062,000 איש. אחריה באות וורשה עם 204,712 יהודים (לפי הסטטיסטיקה שלפני שנים אחדות), בודאפשט עם 186,047, ווינ עם 146,926, לונדון עם 144,300, אודסה עם 138,935, ברוקלין עם יותר ממאת אלף יהודים, ברזין עם 98,893, לודז עם 98,671, שיקאגו עם 80,000 סלונקי עם 75,000 ופילדלפיה גם היא עם 75,000, פאריז עם 70,000, קונסטנטינופול עם 65,000, ווילנה עם 63,841, אמשטרדם עם 69,065, ירושלים עם 53,000, קייטונו עם 50,237, מינסק עם 45,000, לבוב עם 44,258 ובוקרשט עם 40,533.

מכרה נפט בארץ ישראל, חברה סורית בשותפות עם בעלי הון אנגלים תתחיל להפוך בארץ הבשן להוציא נפט ופוספאט מן האדמה, העבודה הזאת תתן משכרת לכמה מאות פועלים ותרים מעט את המצב הכלכלי, גם לא יצטרפו יושבי הארץ להוציא כסף לחוץ בעד סחורה המצויה בארץ עצמה.

הפוספאט ימציא נבל בזול לעובדי האדמה והשדות ישכיתו הרבה, אך חבל שלא תפשו יהודים בהרשת הזאת ואנגלים ואשכנזים יצברו הון ועינינו רואות וכלות.

בארון גוסטאב רותשילד, זקן בית רותשילד זה, שמת לפני ימים אחדים בפאריז, היה קונסול ראשי של ממשלת אוסטריה בצרפת, ובעוד שאהיו הנארון אלפונז הוציא מיליונים לצדקה ואהיו הנארון עדמונד הוציא מיליונים ליסד מושבות ליהודים בא"י ולהניח את היסוד לארץ ישראל שלישית בדברי ימינו, הוציא הנארון גוסטאב את מיליוניו לשקולציות בלתי מוצלחות ככרוה ודפסיד חלק גדול מהוננו, אהיו שהחששו לבליון רבוש המשפחה, שמרוהו והזהירוהו ולא נתנו את סרסורי הכרוה לנשת אליו, אבל הוא הערים ומסר להם פקודות כסתר, הוא היה היחיד בבית אביו, שרא היתה לו הצלחה בעסקיו, הוא בזבז הון רב גם לשעשועי מרוץ הסוסים ויסד קלוב לאנשי ספורט, אחד מהתני הוא הגביר עדוארד ששון כלנדון.

אוניברסיטה יהודית, ד"ר נתן בירנבוים מוכיה במאמר גדול ב"היינט", כי רעיון אוניברסיטה יהודית, שנצטבן שוב בחוגי היהודים ברוסיה ובמערב, הוא חבל וריק, כי זה דומה למתחיל בנין בית מן הגג, לא אוניברסיטה יהודית הסרה, הסטודנט היהודי, שנתחנך מנעוריו בכיס זרים לא תשיכחו עוד האוניברסיטה אל היהדות ומי שנתחנך מנעוריו בין יהודים לא יתק מעמו באוניברסיטה נכריה, לנו דרושים כיום נמוכים ותיכונים יהודיים, שיהננו את בנינו מנעוריהם על ברכי יהודים, וגם יש לשים לב, כי אוניברסיטה, שתתנהל ע"י חכמי ישראל כמערב לא תהיה יהודית כלל וכהים של האליאנס יוכיחו.

מצבת זכרון לבארונות הירש, כימים האלה יציבו כפאריז מצבת זכרון משותפה לשתי נשים בעלות צדקה גדולות, לבארונות הירש ולגבירה כוסיקא, שנתנה את בית מסחרה הגדול והעשיר למשרתיה במתנה ובהונה בנתה בית חולים גדול, את המצבה יבנו כמאה אלף פרנק מעוזבון הגביר היהודי אָזורים, שצוה להציב מכספו מצבת זכרון לשתי הנשים האלו. אגודת רבנים בפולין, רבני פולין הרוסית, שהתעוררה כתומם לתנועה להתאחד ולפעול לטובת הכלל, ערכו פרוגרמה לאגודת רבנים וימסרו אותה לממשלה לאשרה, מטרת האגודה היא להרים את מוסר היהודים ולחזק את הרגש הדתי, לבחור כרב ראשי לכל מדינת פולין, להקהיל אספות רבנים לעתים קבועות ולהכריע בכל דבר קשה בדיני התורה, בראש התנועה עומד כידוע הרחיג החרוץ ר' ראובן גייפלד בנובירבור.

הון רותשילד, כספיו של מרתין על דבר המליונרים באשכנז נאמר, כי מספר המליונרים באשכנז הוא 8300 כהם 580, שהכנסתם לשנה למעלה ממיליון פרנק, אלמנת קרופ והאלביך הם עשירים מכלם, לכל אחד יותר ממאה ושמנים מליון, אחריהם בא הנסיך הנקל, הוננו 177 מליונים והכנסתו לשנה 12 מליונים, אחריו יבא הכרון גודדשמיד-רותשילד מפרנקפורט, המחבר מראה, כי הוננו של רותשילד מתמעט, בעוד שהון הכרון מתגדל, כזה: בשנת 1895 היה לרותשילד 204 מליונים, קרופ 119 והנקל 71. בשנת 1897 היה לרותשילד 210 עם הכנסה של 7 מליונים, לקרופ 129 עם הכנסה של 9 מליונים ולנקל 65 עם הכנסה של 4. בשנת 1899 היה לרותשילד 206, עם הכנסה 7, לקרופ 148 עם 13, ולנקל 85 עם 5. בשנת 1902 היה לרותשילד 139 עם הכנסה 5, לקרופ 187 עם 21 והנקל 96 עם 6. בשנת 1908 לרותשילד 107 עם הכנסה 4 מליון, לקרופ 187 עם 17 והנקל 177 עם 22. הסכה לירידת ההון של רותשילד היא, כי בשנת 1901 מת רותשילד הפרנקפורטי והוננו נתחלק בין הזורשים, במדרגה הרביעית, החמישית והשישית אין מליונר יהודי, במדרגה השביעית תבא הברונות מתילדה פון רותשילד בת רותשילר הווינ, זקנה בת שמנים שנה ולה הון 76 עם הכנסה של 3 מליונים, דומה לה בעשר הוא הבנקר פאן שפייער, מזה נראה, כי לשוא יפחדו צוררינו מעשר היהודים, וכי עוד רחוקים היהודים מכבישת עולם הכסף בידם.

לרבני גליציה למופת, הנארון בינרט, נציב מדינת אוסטריה התחתונה, שלח פקודה אל כל מנהלי דגמניות ואת מועצות בה"ם של המחוזות, כי לפי שהביות יהודיות תתאוננו, כי מנהלי בתי הספר אינם משגיחים על פקודות המניסטריום משנת 1876, להלק את השעות כבה"ם באופן שלא יבאו התלמידים היהודים לידי חלול שבת וככמה מקרים אנסו את התלמידים היהודים לחלל שבתם, לכן מזכיר הנציב את כל מנהלי בה"ם ומועצות החנוך, כי יש להשגיח על הפקודה הנ"ל, שלא להביא יהודים לידי חלול שבת, גם צריכים, לפי בקשת הנהגת הקהלה, מורי הדת היהודית להזהר, שיכסו תלמידיהם את ראשיהם בשעת למוד התורה והדת, הפקודה הזאת יצאה ע"פ דרישת הנהגת בית-הכנסת ברחוב שיף בווינ, מזה נראה, כי הטא הטאו רבני גליציה בשמעם בקול פקודת בלו, שלא להשגיח על חלול שבת של כמה אלפי סטודנטים יהודים, אלו רק דרשו זאת דרכנים מאת נציב גליציה, היה גם הוא מזכיר את מנהלי בה"ם בגליציה, שאסרו למורים להביא את תלמידיהם לידי חלול שבת.

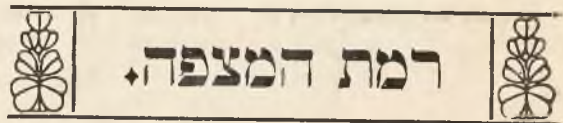
נצחון היהודים באנגליה, בידוע הוציאה הממשלה האנגלית את הפועלים הזרים מן הכלל בחוק ההכטחה באחריות, מכל פועל ישנם הוא שלשה פינות בשבוע ובעליו ארבעה והממשלה תוסף מכיסה שנים בשבוע, אבל הזרים, שבהם כל היהודים, ישלמו רק הם ובעליהם, אבל לא הממשלה ובמקרה מחלה ישול הפועל רק מה יצטרך לעצמו בלי רבית, אגודות הפועלים היהודים מחו כנגד החלוק שבין הגר והאזרח וישלחו דפוטציות אל המניסטר והוא לא אבה להכתיב להם מאומה, כי ירא מפני מתנגדיו הקונסרוטיבים השונאים את הזרים, אך כאשר באה ההצעה לפני הפרלמנט למדו הקונסרוטיבים עצמם זכות על הזרים ודרשו להשוותם עם האזרחים, הפרלמנט החליט, שאלה מן הזרים, הדרים כבר חמש שנים באנגליה, אף שאינם עוד אזרחים, יהנו מן החוק באזרחים והממשלה תוסף להם שני פינות בשבוע.

עלילה שלא הצליחה, בשבוע שעבר היה פה משפט עורך עתון פולני, שפרסם כפזו עלילה על סוחר יהודי נכבד והוצרך לפייסו ולהכחיש את דבריו ולשלם קנס, הגאנעטא פאניעדיאלקאזואי פרסמה, כי הסוחר היהודי ויועץ העיר טרנוב ה' משה קופערבערג בנסעו במסעדי בפש לאנוס אשה זרה ובהגיעו לתחנה מסרתו לשוטר ונכלא, זאת היא דבה כדויה, שגשלה מטרונוב מאת שונאיו הפוליטיים, טר קופערבערג הוזמן את העורך לדין לפני ביד של המושבעים בקראקא והוא הודה, שאין לו שום ראיה להרבה ונכשל בדבר שקר, ע"כ בקש סליחה מאת הנעלב וקבל על עצמו לשלם קנס לדבר צדקה ולפרסם בעתונה, כי שקר ענה כאיש נקי, מליצו של ה' קיב, ראש האזרחים הטרנובי ד"ר טרמיל, הגיד, שאינו דורש לענוש את העורך ויסתפק בהכחשת העלילה, ההכחשה נכתבה בכיחוד והעורך שלם קנס לצדקה יהודית בטרנוב, פרסמנו את החבר הזה, להעיר למסר און הפוליטיקנים היהודים, יהיו טאיוו מפלגת שיהיו, שלא זה הדרך לנאח את אנשי ריבם, הרבה סבלנו בלנו מעלילות שקר, נהרות דם ישראל נשפכו בגלל דבות שוא ועלינו להשמר מן הנשק הזה ובפרט להעליל על יהודי בעתון פולני, שיקראוהו גם שונאיו הרי ההרפה היא לכלנו ולא רק ליהודי ההוא, כי בחוץ עוד כל ישראל ערכים זכיו, אף שאין בלנו מודים בערבות, בנשק השקר יתפשו צוררינו, כי האמת רחוקה מהם, אבד אנחנו הנלחטים בעד האמת והצדק חלילה לנו להישען על דבת שקר, אף נגד מתנגדינו.

בר מצוה, מועצת הממככה ברוסיה החליטה, כי אע"פ שאסור לנצרי להמיר דתו עד שימלאו לו עשרים שנה, אבל ליהודי מותר להמיר דתו בהיותו בן י"ד שנה אף בלי רשות אבותיו ואפשרוסיו, פחות מכך י"ד לא יוכל להמיר דתו רק ברשיון הסינד כלומר הסינוד (מנהיגי עניני הדת הנצרות), יכול להפקיע רשות ההורים היהודים מעל ילדיהם הקטנים אם רק יחשוק באיוו נשמת ילד להכניסה תחת כנפי הכנסיה הפרובוסלית, אם תהיה ההחלטה הזאת לחזק יפרשו הכהנים רשתם בכל הארץ לפתות נערים

ונעורת יהודים להמיר דתם כלי רשות הוריהם. כמו שנוהגים הקתולים בגליציה. החוק האוספרי, שיכול אדם מבן יד שנה ומעלה להמיר דתו אינו נוהג עתה ברוסיה וכל מאות הנערים היהודיים, שהמירו דתם עתה ברוסיה להבנם אל ב"ם תיכונים, עשו זאת ברשות הוריהם.

פרו ורבו. עיפ ספירת העם האחרונה בצרפת נודע, כי העם הצרפתי, שעד כה לא התרבה עוד ככל העמים, התחיל להתמעט, כי מספר המתים בכל שנה רב ממספר הנולדים. כפי הנראה עושים הצרפתים, פלניין דבורא: "פרו ורבו" אינם מקיימים, אבל מקיימים הם, ומלאו את הארץ וכבדי לקיים את המצוה בשלמות הם מקיימים גם, וככשהו, על-כן הם כובשים את מארוקה.

עברי הינאי ונצרי נפגשו.

מאת ש. מ. פערלמאן.
(תרגום)

המסית נכלם בראותו, כי לא שמנו לב לדבריו וכי החינאי עבר עליהם בכמול מבלי לדון עליהם כלל ויאמר לנקום על עלבוננו וישנה את עמדתו כמלחמתו ותחת להלך את אמונת הנוצרים אמר להוכיח להחינאי, כי אמונתו היא אמונת הבל ושוא ונגד הישכל הכריא ונגד ההיגיון, ויפן אליו המסית ויאמר: "אנכי קראתי זה לא כבר בספרים, שבשנת 1538 עלה ברצון הקיסר קיא-משינג (לביית מלכות מינג, ששרר אז בארץ), לשנות את שמו של האלהים הנקרא עד אז, שהאנגליטי (שפירושו: אל עליון שוכן בשמים המאירים) לשם "שהאנג-טי" (שפירושו: אל עליון אשר הודו במעונו בשמים הנהדרים והאדירים) ופקודה רשמית יצאה מלפני הקיסר, להודיע את חפצו להמלאים הממונים על הישמש והירה, על הברקים והזועות ועל הימים וכו', להשתתף אתו לחלות ולחנן את פני האלהים, שיקבל ברצון את שני השם, וביום מיועד כרע הקיסר על מזבח-השמים ושירי העם ואצילו עטרו אותו ויתפלל הקיסר ויודיע את האלהים, כי שנה הקיסר את שמו ומעתה לא יקרא שמו עוד "שהאנג-טי" כי "שהאנגטי" יהיה שמו. וכן קראתי יוד"ה הוסף המסית לאמור, שבימי מרידת לא-סינג (בשנת 1861|65) ויסבו המורדים את העיר, צין-קיאנג' (כסלך קיאנג-זו) ויכבשוה ויאמרו לנקום את נקמתם ולהרוג את כל ראשי העיר ואלה נמלטו על נפשם ויתחבאו בהיכל הנבנה לכבוד נשמת "צאנג-הסינן", מי שהיה בחייו שר גדול ורב אונים בימי מסכת משאנג, וכל אלה שבקשו סתרה בהיכל נצלו בדרך גם; בעת ההיא והי ל-הונג-מצאנג ישר העיר הזאת ויפן הוא כבקשה להקיסר, שיזאל כחסדו לכבד את נשמת צאנג-הסינן, בתאר כבוד חדש על עטרו לעזרת אלה שבקשו מחסה ומפלט בצל היכלו, והקיסר מלא את הבקשה ובשנת 1864 הודיע העתון הרשמי בפעקינג את תאר הכבוד, שבו נתבכרה נשמת המנין הזה. האין זה חוצפה כלפי שמיא? שאל המסית כקנאו את קנאתו לאלהי השמים, אך יהי אדם קרוץ מחמר לקרא שם לחאלהים בשמים או אף רק לכבד נשמות המתים בתארי כבוד, האם יחשוב הקיסר, כי האלהים בשמים יסור למשמעתו ויאזין לו או העבדים לו הנשמות גם אחרי מות האנשים? לכן אני מחלמ, שלשוא אתם מתאמרים באמונתכם, שמהורה היא מעבודת גלולים, כי העובדות האלו יעידון ויגידון, כי כל אמונתכם היא עבודה זרה והקיסר שלכם מתנאה לשרור גם על אליהם ועל הנשמות והרוחות. אוהבי החינאי ענה את המסית, כי הוא לא יבין מה חרי האף הגדול הזה ולפי השנתו אין בזה שום פגיעה בכבוד אלהים היחיד אם מצא הקיסר שהשם הישן, שבו קרא העם את האלהים איננו מתאים עוד לרוח העם בעת ההיא ויקרא לו שם לפי הרוח החיה בעם ותאר הכבוד, שבו הכתיר הקיסר את "צאנג-הסינן" הוא משום יקרי דשככי ולמען גם יאמין העם, כי זכות

הקדושים עומדים לו בעת צרה ומצוקה. לדבריו אלה לא נתרצה המסית והיכות לא חדל עד אשר באו אל מחוץ הפצנו.

אחרי שכלינו לשתתף את התה, שהיה ערוך בעדנו ואנחנו וכל המסובים באנו להגן הנחמד ונשב שם על יד השלחן העגול, לא יכל המסית המתוכח להתאסק ויציע את כל מענותו לפני כל החברה והיא מביט עלינו כנאות וגאון כמנצח, כי ברור היה לו, שנשתתמו כל מענותיו של החינאי. גם החבורה כלה כנראה נשתה בדעתה לדעת חפרם הצעיר מהם, אך כאשר ראו, שהחינאי עומד על דעתו ומתפלל עליהם ועל דעותיהם ולא נכנע מפניהם, פנו המסיתים אלי, בתקותם, שאנכי איש עברי, בן עם אשר אמונתו באחדות הבורא מאר נבכדה בעיניו. בן עם המתנאה באמונתו המהורה, בטח יסכים הפעם הזאת להם, אם גם תמיד נלחמתי עמכם על בואם עם תורתם הורה לארץ נכריה ואיש לא בקיש זאת מידם. נחמד נא לנו את דעתך, אמרו המסיתים, הן אמת בפי חכמנו, שהחינאים מחללים את כבוד האלהים במעשיהם המזורים האלה ואני השיבותי להם: אנכי לא בן אחשוב כאשר תדמו אתם, וגם אנכי אינני רואה בזה הלול השם טהמעם אשר אברר לכם מיד, אך בטרם אדון עמכם על דבר השאלה הראשונה שנוי השם של האלהים, אומר לכם, שלשוא יתרעם חכמנו על אשר לקח לו הקיסר את הרשות לכנות תאר כבוד לנשמת המת, ועד שאתם מובלים על קיסר החינים הלא תתרעמו על האפיוורים, שבכל עת וזמן לקחו לעצמם את הרשיון להכניס למחיצת הקדושים אנשיכם, אשר סתו לפני רבות בשנים, ואלה הקתולים קרוכים לכם יותר מהחינאים, לבו והוכיחו אותם על משוגותיהם אלו, ובנוגע לשאלה הראשונה קראת שם לאלהים, גם בזה לשוא תלונותיכם, כי אין פה חסרן כבוד הראוי לאלהים ואין פה גאות הקיסר, ונהפוך הוא, לפי שהחינאים מעריצים ומקדישים את האלהים מאד הם אומרים, שאין הרשות לכל איש ואיש מהם לכנות את האלהים בשמות ותארים לפי חפצו ורק אלה השמות, שהקיסר בסתוך בין האלהים והעם יקרא לאלהים, הרשות להעם לקרא את האלהים הנערץ והנכבד, וראיה לדברי אלה הנני להביא לכם מהכמי התלמוד של היהודים, שאתם כלכם מודים, שהם לא הקלו בכבוד הבורא. שמעו נא המסופר בתלמוד (ברכות ל"ג): היה דנחית קמיה רבבי הגינא אמר האל הגדול הגבור והנורא והאדיר והעוזו והיראוי, החזק והאמיץ והוראי והנכבד, המתין לו עד רסיים, כי סיים אמר ליה מייתנינהו לכבודה שבחי דמרך, למה לי כולי האי, אנן הני תלת דאמרינן או לאו דאמרינהו משה רבינו באורייתא ואתו אנשי כנהניג ותקנינהו בתפלה לא הוינן יכולנן למימרא להו ואת אמרת כולי האי ואולת, משל למלך ביד, שהיו לו אלף אלפי דינרי הב והיו ממלסין אותו בשל כסף, והלא נגאי הוא לוי. המסיתים שמעו והתפלאו, הרימו את כתפיהם דאות תמהון וינענעו את ראשיהם לימין ולשמאל לאות, כי לא נכון הדבר, והחינאי נענע כראשו לאות, כי הבין את דברי ומסכים להם. — הוא הדבר אשר דברתי תמיד, כי היהודים והחינאים בני קולמורה עתיקה יבינו איש את רעהו יותר מאשר יבינו שאר בני ארצות המערב את החינאים.

שמואל שנייד	מלכה וויידבערג
מאורשים, כסלו תרע"ב	
סאלאמווינא	ווינגאנקא
שלמה דריימאן	רבקה שנינע
מאורשים, ר"ח כסלו תרע"ב.	
ציעשאנוב	סוקאל

מזיט לך רעי יקורי מר שלמה דריימאן פה לארוסק. צבי עין ארו — ציעשאנוב. מזיט לשיכ הנכבד מר שלמה דריימאן פה לארוסו. מזיט לכל המשפחה. נמע יונה דריימאן — ציעשאנוב. ברוב חרוה וגיל אברך במזיט את אחי היקר מר שלמה ואת כלתו מ' רבקה שנעע בסוקאל לארוסו. יוסף דריימאן — ציעשאנוב.

הנהגת המזרחי במרנוב מברכת מלב את מי שהיה עזרה מר שלמה קלד להתנותו.

בשמה: אברך, א' קלויכאויף: מ' דאמאס. לרגלי ארוסו של מר ליכוש רדומישלר מברכים אותו חברי. אברך, אהרן קלויכאויף ויוסף הנג — במרנוב בלב מלא רגשי אהבה וידידות רבם אברך במזיט את ידירי וחכרי המושלם מ' נחמן שמעל לארסו. ישראל פאנגעלפאנג — קראקא. ברגשי גיל ואהבה אברך את חורי מויז פנחס וואקסערין במרנוב להביאו בכרית האירוסין את בתו מ' רחל עם מר שמאי אמענד בקאנמשווא.

ברוך באפעכעם — פשעווארסק. מעמק דככי אביע במזיט לרעי היקר מר יהודה דוב מאן כבורקא לארוסו עם מ' פאלציע שור בוויניק. מזיט להוריהם נחום נעער — בורקא. בחוב חרוה וגיל אברך מקרות לבי את ידי מר יהודה דוב מאן במזיט לארוסו. שלמה פערער — בורקא. מטמור לככי נובעה ברכתי במזיט לידידי מר שמואל קארמין כסקאלא לארוסו עם מ' אסתר פאפער במרנופול. ליב געלבארד — וויען. ברגשי כבוד הנני מכרך את ארמור הרהיג מויה דוד אורי מפרסיסלא מחבר מ' ויקונן דוד במזיט לעלותו על כס הרבנות בקריבש. ישראל גרבר — סאונק. הנני מניש במזיט לידידי מנוער מר אהרן פענדער בווישניין לחתונתו עם מ' פערל לאריש. מזיט להוריהם. יוסף עלטעם — טשערנאוויץ. מעמק לבי אברך במזיט לידידי שיב מר שמואל שליכטער לחתונתו. מויז להוריו. אלמער פריזעל — רידנס. הנני מכרך במזיט את אחותי מ' רבקה ואת המליג מר חיים קארן ברישא לארוסו. מזיט להוריו. מתתיהו חכהן קאלמער — פרימיסלא.

לשבת המודיעין.

שני מורים מנוסים ומורה מתנסה אחד יכלים לקבל תכף משרות טובות. לפנות תכף ומיד אל N. J. Quittner Sambor.

איך זוכעי.

אינע שמעללע אלס הילפס בוכהאלמעה, בין דער לאנדעסשפראכען זאווי דער בוכהאלמערעיע פאללק. מעכטיג געהאלס מעסיג. צו ווענדען אן S. J. Poste restante Wisniowa b. Dobczyce.

מורה עברי.

מומחה בדבור וככתב מבוקש לעירנו, ביותר מבוקש איש צעיר בלי משפחה. לפנות אל Osias Wassermann, Sieniawa.

מונביהאל בקראקא.

בליל שבת 8 לחיז כשעה 7 ירצא הדיר שאור פענדלער ע"ד סדרי הקהלות בכלל העתיקה. בשבת בשעה 3 ירצא מר ג. ס'פעלעכ ע"ד דברי ימי היהודים. במוצאי שבת בשעה 8 ירצא הדיר י. קרענעל ע"ד מלחמה ושלום ביום א' בשעה 8 בערב תהיה הרצאה, שלא נקבעה עוד.

בעריכט אויס דעם בערלינער עליואבעטה - האפשימאל: דיא קראנקען זינד מיט דער אבסירענדען ווירקונג דעם נאטירליכען פראנץ יאזעף - ביטמער - וואססערס זעהר צופריעדען. פאן אייניגען פאציענטען ווירד בעזאנדערס דער בעסערע געשטאק דעם "פראנץ יאזעף" וואססער גענענאיכער אהנליכען היילוואססערן געריהמט.

רק כתר אחד

את הספר הנפלא והמענין

חידת ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים מאת עורך "המצפה" נמכור מעתה כחצי המחיר בעד כתר אחד. עם כסף החתימה יוכל כל איש לשלח את מחיר הספר ויקבלהו חפשי. בזקפה (נאכנאמע) לא נשלח, כי אין עושים נ"נ על סך קמץ כזה. הארמיני של "המצפה".

האטעל לאנדערס בקראקא.

הגני מודיע בזה את אחי היהודים הבאים לקראקא, כי אני מקבל על חשבונך את בית המלון והמסעדה הידועים בקראקא רהוב שטראדאם 11 ואנהל אותם באופן מודרני בתכלית ההדר והדיוק. כל בית המלון יתחדש מעתה ברהיטים חדשים וכו' כפי דרישות בתי המלון המהודרים. השרות תהי עצהייט ואשתדל למלא רצון אורחי ולהשביעם סורת רוח גם במלון וגם בבית המאכל. המזונות בתכלית הכשרות ליהודים חרדים אפילו למהדרין מן המהדרין וערבים לחיך וכל איש ימצא פה כל מיני מאכל ככל הישר בעיניו. גם משקים מכל חמינים יהיו נכונים לדורשיהם. המחירים ממוצעים. בבית המלון אולם גדול לחתונות לחגיגות ולאספות. מענדל בוימינגער נכד של ר' העשיל בוימינגער ז"ל ובנו של ר' פנחס בוימינגער ז"ל.

גם גדול היה שם!

גראגערס 3 סארטען מאשין-דריידלעך זינד צו בעקומען צו זעהר בילדיגע פרייזען נור בייא מיר געגען אננאכע אינד נאכ-נאהמע. מחמת דא צייט איז קורץ ביטטע תיכף צו בעשטעללען.

אדרעססע:

Samuel Birnfeld, Lemberg
Kazmirzowska 21.

רישימה

מבית מסחר הספרים שלי המכילה 3000 ספרים שונים בכל המצועות, אשלה לכל דורש הנם איז כספ בהוקרה. דניאל שטערנפעלד.

DANIEL STERNFELD
jüd. Buchhandlung Sereth. (Buk)

ברילאנטען ניעדערל אנע

ניי געגרינדעט, גרעסער אויסוואהל פאן ברילאנטען, אהרגעהאנגע, רינגען א. א. וו. קולאנטעסע כעהאנדלונג, רעעל צו בילדיגען פרייזען.

Brüder Rapaport

Krakau, Dietelsgasse 51, II.

M. Gutwirth, Krakau MOSTOWA 3.

liefert Knochenmehl und Thomasmehl in jeder Gehaltslage zu sehr billigen Preisen. **AUSSER KARTELL.**

כשר גענזע-פעטט לפסח

ראהעס הויטען עט פלוסער אונד גע-קאכטעס שפאלק, ליעפערע טעגליך פרישעס

Juda Zins in Husiatyn (Galizien) פרייזע הכשרים ותעודות מהרכנים הגאונים מפרעמיסלא ומסרי שליטיא ומגאון מכרעזאן זצ"ל, זענדע אויף פערלאנגען.

אלס בילדינסטע בעצונסקוועללע פאן זאנגענבלוממענ-אל

ווירד היעמיט דא פירמא

Polaczek Fülöp u. Söhne Kirbátor, Ungarn

עמעפאהלען.

זעהר זעלטענע געלעגנהייט!

אינע פאבריק האט מיר נאך איבער עלעמענטאר-קאמפאסראפע איהרע טיילווייזע גערעסעטע ווארע צום פערקויפ איבערגעגען. פיעלע טויזענדע הערליכע

פראגער-קאצען

אין שניען נייעסען סופסערן אונד סאך דערנסען פארבען, וועלכע נור או-בעדיי-סענדע פלעקען פאם וואסער האבען. דיגע קאצען אייגען זיך פיר יעדען הויטהאלט. זינד זעהר שעהן אונד דויערהאפט, אונגעפאהר 190 צימ לאנג, 135 צימ ברייט, וויר פערזענדען מיט נאכנאמע 4 שטיק קאצען פיר 5.80 קר. ריא לעזער דיעזעס אינד זעראטעס סעגען מיט פערטרויען בעשטעללען. מיט רייכעס געוויסען פערזיכערן וויר, דאס יעדער צופרעדען זיין ווירד.

Otto Beckera (gew. k. k. Ober-Finanzaufseher)
NACHOD (Czechy) Fabrikniederlage 4-5

חנות פלשתינה בלבוב פאסאש פעלער.

מרתף פלשתינה בעיר יאנוב הסמוכה ללבוב.

בהפאסאש פעלער פתחנו חנות, למכור לאזדים כל תוצאות ארץ חמדתנו ובפרט יין טבעי ומרפא וקאניאס מארץ ישראל מכרמי התמוה בבקבוקים גדולים ומטנים חתומים בהותם חברת המסחר "פלשתינא". ובעד הקונים מערי השדה נשלח מהמרתף הפלשתיני ע"י מסלת הברזל והדואר בחביות ובקבוקים בתיבות חתומות.

אנב נעיר את המונים, לבדוק ההתימה והפקקים, שלא יכשלו ביינות מזויפים מפיטמא אחרת. לקונים פרטים נשלח בפאסט-קאלי כמה בקבוקים, בכרי שיוכלו לטעום מהמרא טבא בקירושא רבא דביה תחדי נפשא.

להזיין על הכתוכת:

„PALÄSTINA“ HANDELS-GESELLSCHAFT
TIEGER & COMP., LEMBERG.

דבש משובח.

הדבש מיאנוב ככר קנה לו שם עולם ובפרט מבית התעשייה של ריכטער, אשר קניתי לו מפני המרתפים וכלי משירים וכל הבנינים ומעין המים, אשר גרמו לתוצאות דבש משובח יחיד במינו, אשר ימתק לרץ. אנכי הוספתו, חדשתי ותקנתי כל המשירים להשביע רצון הקונים, ותמכתי יסודותי ברצון הטוב של ידידי ומכרי, אשר יואילו בטובם לשלוח לי את הזמנותיהם על האדעססע:

Janower Methbrauerei und Bienenwachsfabrik

D. H. TIEGER, JANÓW bei Lemberg.

לעטצטער מאנאט

ציעהונג אונויעדערופליך 21 דעצעמבער 1911

איינהייט-וואהלמעטיגקייטס-לאטעריע

ביראָה: ווען I. וואללצילע 24

1. הויפטטרעפער K. 30.000 ווערט.

אויך אין בארעס אכלעזבאר.

לאז א קראנע.

ערהעלטליך אין אללען וועקסעלשטובען, טראשיקען, לאטמא-קאלעקטורען אונד אין לאטטעריע-ביראָה.

Heinrich Rosenbaum, Kolomea

offerit alle Gattungen inländische u. ausländische Kohle und Koks für Handel und Industrie zu sehr günstigen Conditionen.

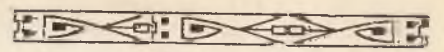
Es werden auch in allen Orten tichtige Platzvertreter zum Verkauf derselben, gegen Provisionen aufgenommen, und wird beim Offert auch die Aufgabe von Refferenzen gebeten.

כשרה דעמערט פוטער אין אויך

קיבענפוטער במקח השוה פערשיקט טאג טעגליך פרישע

Chaim Roth, Husiatyn Galizien.

רשימת ספרים
ישנים
קאמפלט 9 ניא זי עתה לאור
מביל 900 ספרים יקרים ויעריקים
הקמלונג ישולה הפשי לכל דורש
JACOB LIPSCHUTZ
1 Finch, St. Brick Lane London E

Wundervolles für Bruchleidende!

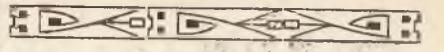
K. k. patentirtes 41588

Radical abhülffliches Bruchband, kleine Dimension, geringstes Gewicht, ohne Feder oder Metal, schmerzlos, ohne Druck wirkend.

Anfragen mit retourporto an:

M. KANTOROWICZ, PODGÓRZE,

bei Krakau.

במה מתפרחי אדמה של פסח בהבשר גמור.

געשה תחת השגחה פרטית של הרב אבד"ק דקהל ארמיהאקסען שאר-וואר לעשות ווירשטלי ולכל מיני אפיה לחג הפסח אפילו ליחדי סגולה, שאינם אוכלים מצה שרויה בפסח, כל קונה יקבל כתב עדות הנקרא הבשר עם הקמח, וכתב המלמד איך להכין מעשה האפיה.

הקטן

ש לום צני ביסם הלוי.

BISS SALAMON in Sárvár Ungarn
Eisenburger Komitat

ליהודים חרדים הנוסעים לוויין.

עלעגאנט מאדערן

רעסטוראנט

ערסטען ראנגעס

פערלעסליך כשר פערלעסליך

אונטער פערזענליכער לייטונג דעם רע-נאמיערטען רעסטוראטערס יעקב פינקאס אים פראכטפאללען ניבוי האטעל ניו-יורק וויען II קליינע שפערלנאסע 5. האכצייטען אונד באנ-קעטס ווערדען ביי ציוולפרייזען פון אונד עלעגאנט אויסגעפירט. רעפערענצען איבער כשרות צור געש. פערפינגונג.

האטעל ורעסטוראציאן כשר לבע"ב יהודים של

שלום אהרן ראזענטאל

בלבוב, רהוב רועניצקא 13
טעלעפאן נו 1314

לחתונות.

מחותנים הרוצים לחוג חג התונה בעיר נכריה אין טוב מהעיר רישא (Rzeszów) אשר במרכז גליציה ושם אין מקום מוכשר מבית מלוני המוכן מהדש והמשוכלל בכל התקונים ההיגניים ובחדשים נהדרים מוארים באור אלקטרי וכו' אירחתי דשנה ורעננה ערכה לחיך יהודים כשרים ובשרה אף לאוכלי חולין על מהרת הקדש. משקים מן המבחר מכלו המינים. לחתונות, למחולות, לאספות ולדרשות הכינותי היכל גדול 192 מטר מרבעות ונכון הוא לכל המודיע מראש, פנחס בערגער.

HOTEL BERGER, RZESZÓW.

Wyd.: S. M. Laser

Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser-
Drukiem M. Lenkowicza w Krakowie.
Bożego Ciała 22.

דיא נייע געגענווערטיג אים בויה בעפינדליכע
קאָהלענזיירע-פאבריק אין לעמבערג
 ווירד לענגסטענס מיטטע מערץ 1912 אין בעטריעב געזעצט.

וויר ערלויבען אונס דעם פ. ט. אינטערעסענטען דיא מיט-
 טיילונג צו מאכען, דאסס עס נוכט אין איהרעם פארטיילע ליענט,
 איהרעם בעדארף אן קאהלענזיירע פיר דאס יאהר 1912 שאן יעצט
 בייא דער מאנקורעניג צו דעקען.

צו געהערען אויסקינפטען איזט גערנע בערייט

די דירעקציע דער ערסטען גאליצישען
 לאנדעס-קאהלענזיירע פאבריק
 לעמבערג, מארצינא 61

Newyorker Germania
 Lebensversicherungsgesellschaft.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686.228.—
 Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 176,528.370.—
 Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 30,747.986.—
 Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.— }
 Reserve v. früheren Jahren für Dividende 11,718.647.— } 13,934.003.—

Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:

- 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres:
- 2) die Policen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält;
- 3) Reise um die ganz Erdkugel unterliegen keine besonderen Prämien;
- 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen;
- 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polize frei verfügen, gemäss der in der Polize ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien:

Sigmund Gleitzmann, Krakau
 Jasnagasse 5.

Agenten unter günstigsten Bedingungen gesucht.

Erstes und Grösstes
Gramophonhaus
 JOSEF WECHSLER

Engros & Endetail

Lemberg, Sykstuska 2. Krakau, Grodzka 71.

גענעראלער טרעמער דער גראמאפאן אקציע - געוועלליכסט

סיט מארקע, שרייבער דער ענגעל

גרעסטעס לאגער פאלינישער, דייטשער, העברעאישער אונד
 יודישער פלאטען סיט מארקע, ענגעל.

20.000 פלאטען ערסטגעמער קינסטלער

שמעטס אים לאגער

דעפראמורטיווע אונד ווערקשטעטע אים ארטע. בעסטע אומטויש-
 בעדינגונגען. — פרויקאמאראגע גראמיס אונד פראנקא.

דעמאנא, בעלשאן 2033
 קראקא, בעלשאן 461

כשרה זעלכווארען-פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gołuchowskipl. 2.

ליעפערס אלע סארטען זעלכווארען בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איזט
 לויט דען טארענסטען בעהעלפען איינגעריכטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א. ז. וו.

אונד ערציגט גור פרימא-ווארע

בהכשר הרב ר' משה באב"ד האב"ד פה.

כשרה זעלכווארען-פאבריק

Salomon Podhorzer, Tarnopol, Sobieskiplatz

ליעפערס אלע סארטען זעלכווארען בעסטע כשרה דעליקאטעסע. דיא פאבריק
 איזט לויט דען טארענסטען בעהעלפען אונד היגענישען פארדערונגען איינגע-
 ביטעט, וויא עלעקטרישע קראפט א. ז. וו. אונד ערציגט גור פרימא ווארע.

Gesetzl. geschützt

Abteilung: Briefl. Unterricht.

Höheres Gehalt Besondere Stellung

Ausbildung zum tüchtigen Korrespondenten, Rechnungsbearbeiter, Schönschreiber.

Buchhalter

F. Simon Berlin

gerichtl. Bücherrevisor

Sie gratis Probelektion

13